

2. Іванов В. М. Історія держави і права України : підручник. Київ : МАУП, 2007. 552 с.
3. Кульчицький В. С., Тищик Б. Й. Історія держави і права України : підручник. Київ : Ін Юре, 2007. 624 с.
4. Історія держави і права України. Академічний курс : підручник : у 2 т. / за ред. В. Я. Тація, А. Й. Рогожина. Київ : Ін Юре, 2000. Т. 2. 648 с.

Одержано 25.10.2019

УДК 342.951

Іван Володимирович ІЩЕНКО,

кандидат юридичних наук,

начальник Управління превентивної діяльності

Головного управління Національної поліції в Одеській області

ЩОДО ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ЗДІЙСНЕННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ

Протягом останніх років прийнято ряд нормативно-правових актів, спрямованих на удосконалення законодавства у сфері захисту прав дітей, поліпшення стану превентивної та профілактичної роботи, створення ефективної системи виправлення та ресоціалізації неповнолітніх, які перебувають у конфлікті із законом. Серйозним недоліком у роботі органів, служб і закладів, відповідальних за проведення профілактичної та соціально-виховної роботи, надання соціальних, освітніх та інших видів послуг, є відсутність дієвих програм профілактики і корекційних програм поведінки, надання послуг дітям та їх сім'ям, спрямованих на зменшення впливу факторів ризику, які зумовлюють протиправну поведінку дітей і враховують особливості окремо хлопців і дівчат.

За таких умов потребують подальшого дослідження принципи здійснення підрозділами Національної поліції України ювенальної превенції

Підходи науковців щодо визначення сутності і змісту категорії «принцип» свідчать про її багатогранність, наявність як схожих, так відмінних її рис. Виділена властивість багатогранності дозволяє використовувати цю категорію для характеристики різноманітних явищ, у тому числі – і правових. З метою формулювання авторського підходу до розуміння принципів ювенальної превенції, які застосовуються органами і підрозділами Національної поліції проаналізуємо існуючі в науковій літературі підходи.

Зауважимо, що Д. С. Денисюк, наголошує на тому, що положення яке становить принцип, завжди має бути закріплене в нормативно-правовому акті, тобто бути правом; принцип – це не будь-яке, а основне правило, що відбиває сутність діяльності поліції; дія (бездіяльність) співробітника поліції, в процесі якої порушується принципи діяльності поліції, не може бути визнана законною; недотримання вимог одного принципу діяльності неминуче призводить до порушень положень якого-небудь іншого принципу; принципи діяльності поліції завжди мають відображати її гуманізм [1, с. 65].

Так на думку В. І. Фелика, під принципами профілактичної діяльності Національної поліції України доцільно розуміти керівні засади, соціально-правові ідеї, що визначені нормами національного законодавства та міжнародно-правовими актами, на яких ґрунтується діяльність Національної поліції, її окремих структур та посадових осіб в сфері попередження адміністративних та інших правопорушень, проведення профілактичних заходів, забезпечення публічної безпеки та порядку [2, с. 54]. В свою чергу О. І. Волокітенко, наголошує на тому, що відповідно до нормативного регламентування принципи діяльності підрозділів превентивної служби Національної поліції України, як і всієї системи органів виконавчої влади, треба розглядати як закріплені в правових актах (нормах) найбільш загальні вихідні положення (правові вимоги, ідеї), які панують у державі, основні засади, керівні настанови, що визначають найважливіші правила, за якими ця діяльність організовується й здійснюється [3, с. 96].

Ми погоджуємось із С. В. Чириком, що, попри закріплення в Законі України «Про Національну поліцію» системи принципів діяльності останньої, недоліком є відсутність спеціальних принципів, які визначають засади для здійснення інформаційно-аналітичної діяльності поліції: формування баз даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України; користування базами (банкми) даних Міністерства внутрішніх справ України та інших органів державної влади; інформаційно-пошукової та інформаційно-аналітичної роботи; інформаційної взаємодії з іншими органами державної влади України, органами правопорядку іноземних держав та міжнародними організаціями [4, с. 123]. В тому числі і стосовно здійснення підрозділами Національної поліції ювенальної превенції.

Виходячи з цього, під принципами здійснення підрозділами Національної поліції України ювенальної превенції варто розуміти сукупність законодавчо визначених положень, що спрямовані на реалізацію державної політики у сфері охорони дитинства та відбивають специфіку соціально-економічних, виховних та юридичних особливостей зазначеної сфери суспільних відносин та відображають специфіку роботи окремих підрозділів поліції. Тобто принципи здійснення підрозділами Національної поліції України ювенальної превенції доцільно об'єднати у певну систему принципів, які в сукупності відображають специфіку діяльності останніх за напрямком ювенальна превенція.

На користь цього твердження можна навести також позицію О. В. Батраченко, який досліджуючи принципи адміністративно-правового забезпечення публічної безпеки і порядку Національною поліцією, зауважує, що останні

уособлюють симбіоз принципів забезпечення публічної безпеки і порядку та принципів діяльності Національної поліції [5, с. 45]. Про систему принципів наголошує і В. В. Писаренко, який класифікував принципи діяльності ДСБЕЗ МВС України на три групи: основні або конституційні принципи; принципи забезпечення економічної безпеки та спеціальні принципи [6, с. 102–103]. У свою чергу, В. В. Бродовський, досліджуючи принципи інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції, виділяє три групи: а) загальні принципи; б) спеціальні принципи; в) основні принципи інформаційного забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції [7, с. 87–87].

Враховуючи зазначені позиції вчених щодо розуміння системи принципів діяльності певних структурних підрозділів Національної поліції та їх групування, вважаємо за необхідне взяти їх за основу, та дослідити в діяльності підрозділів ювенальної превенції Національної поліції.

Отже, принципи здійснення підрозділами Національної поліції України ювенальної превенції представлено такими групами: 1) загальносистемні принципи діяльності суб'єктів ювенальної превенції, що притаманні усім органам державної влади та визначають засади державної політики у сфері охорони дитинства; 2) спеціальні принципи, що характеризують діяльність Національної поліції в цілому; 3) превентивні принципи, які безпосередньо характеризують специфіку роботи підрозділів Національної поліції з дітьми та включають сукупність правових та виховних засад.

Особливе значення в системі принципів діяльності суб'єктів ювенальної превенції відводиться загальносистемним принципам, які притаманні усім органам державної влади та визначають засади державної політики у сфері охорони дитинства. Так до останніх доцільно віднести принципи, які визначені в Національній Стратегії реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року [8], серед яких наступні: 1) пріоритет захисту прав та свобод дитини; 2) забезпечення належного захисту прав, свобод і законних інтересів дітей; 3) недискримінація; 4) економія кримінальної репресії; 5) відновлювальний підхід у здійсненні правосуддя за участю дітей; 6) різнобічність та комплексність заходів; 7) системність та наступність; 8) забезпечення професійного підходу осіб, уповноважених на роботу із дітьми; 9) підтримка сімей у вихованні дітей та забезпечення їх повноцінного розвитку; 10) співпраця між державними органами і громадськими організаціями, впровадження найкращих практик та методів захисту прав і свобод дітей.

При цьому особливі уваги потребують положення, які закріплені в статті 3 Закону України «Про охорону дитинства», а саме: «всі діти на території України, незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного, етнічного або соціального походження, майнового стану, стану здоров'я та народження дітей і їх батьків (чи осіб, які їх замінюють) або будь-яких інших обставин, мають рівні права і свободи, визначені цим Законом та іншими нормативно-правовими актами». Держава гарантує всім дітям рівний доступ до безоплатної правової допомоги, необхідної для забезпечення захисту їхніх прав, на підставах та в порядку, встановлених законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги [9]. Отже, вищенаведені принципи в сукупності становлять перелік загальносистемних принципів здійснення ювенальної превенції підрозділами Національної поліції.

В свою чергу до спеціальних принципів, що характеризують діяльність Національної поліції в цілому, та щодо здійснення ювенальної превенції, зокрема, варто віднести принципи: 1) верховенства права, 2) дотримання прав і свобод людини, 3) законності, 4) відкритості і прозорості, 5) політичної нейтральності, 6) взаємодії з населенням на засадах партнерства, 7) безперервності [10].

Водночас звернення до відомих нормативних актів, які регламентують діяльність підрозділів ювенальної превенції надає можливість виокремити превентивні принципи, які безпосередньо характеризують специфіку роботи підрозділів Національної поліції з дітьми та включають сукупність правових та виховних засад, які є основою їх діяльності. Отже, до спеціальних принципів підрозділів ювенальної превенції Національної поліції слід віднести: гуманного поводження з дітьми; підтримки сім'ї та взаємодії з нею; недискримінація; різнобічність та комплексність заходів; системність та наступність; забезпечення професійного підходу осіб, уповноважених на роботу із дітьми; підтримка сімей у вихованні дітей та забезпечення їх повноцінного розвитку; співпраця між державними органами і громадськими організаціями, впровадження найкращих практик та методів захисту прав і свобод дітей; індивідуального підходу до виховання дітей з дотриманням конфіденційності отриманої інформації; державної підтримки органів, установ та інших організацій, що здійснюють діяльність, пов'язану з профілактикою бездоглядності та правопорушень неповнолітніх; гласності, тобто систематичного інформування про стан справ щодо захисту прав дітей, правопорушень серед дітей, роботу органів публічного адміністрування, що забезпечує формування державної політики з питань сім'ї та дітей; ефективної взаємодії суб'єктів ювенальної превенції, з громадськими об'єднаннями, неурядовими організаціями, засобами масової інформації та іншими заінтересованими особами; впровадження кращих міжнародних методик та практик роботи з дітьми, які перебувають у конфлікті із законом, та дітьми, які потерпіли внаслідок протиправних діянь; забезпечення відповідальності посадових осіб і громадян за порушення прав і законних інтересів дітей.

Зауважимо, що превентивні принципи, доцільно закріпити на рівні розробленого проекту Закону України «Про ювенальну превенцію».

Список бібліографічних посилань

1. Денисюк Д. С. Принципи діяльності Національної поліції України: теорія та практика реалізації. *Митна справа*. 2015. № 5 (101). С. 63–68.
2. Фелик В. І. Адміністративно-правове забезпечення профілактичної діяльності Національної поліції України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2017. 480 с.
3. Волокітенко О. І. Основні принципи діяльності підрозділів превентивної служби Національної поліції України // Стан та перспективи розвитку адміністративного права України : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 12 жовт. 2016 р.). Одеса : ОДУВС, 2016. С. 96–98.

4. Чирик С. В. Правові принципи діяльності Національної поліції України. *Інформація і право*. 2015. № 3 (15). С. 123–127.
5. Батраченко О. В. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки і порядку : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Суми, 2017. 218 с.
6. Писаренко В. В. Адміністративно-правові засади діяльності Державної служби боротьби з економічною злочинністю МВС України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2012. 199 с.
7. Бродовський В. В. Інформаційне забезпечення діяльності дільничного інспектора міліції: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2011. 198 с.
8. Про схвалення Національної стратегії реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року : розпорядження Кабінету Міністрів України; Стратегія від 18.12.2018 № 1027-р // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1027-2018-%D1%80> (дата звернення: 20.10.2019).
9. Про охорону дитинства : закон України від 26.04.2001 № 2402-III // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2402-14> (дата звернення: 20.10.2019).
10. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/580-19> (дата звернення: 20.10.2019).

Одержано 31.10.2019

УДК 336.4

Віталій Віталійович КАДАЛА,

кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри господарсько-правових дисциплін факультету № 3
Донецького юридичного інституту МВС України;

 <https://orcid.org/0000-0002-6868-9487>;

Олена Павлівна ГУЗЕНКО,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри господарсько-правових дисциплін факультету № 3
Донецького юридичного інституту МВС України;

 <https://orcid.org/0000-0003-4002-2629>

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОБЛЕМАТИЧНОГО АСПЕКТУ СУТНІСНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДЕФІНІЦІЇ «ЛІЗИНГ»

Підприємницька діяльність в Україні потерпає від недосконалості законодавчих регуляторів, відсутності повного оновлення технологічних процесів, недостатності коштів для комерційних операцій, а як наслідок від постійних змін в стратегічних етапах розвитку. Доведено, без своєчасного оновлення основних фондів, які як правило займають пріоритетну позицію у виробничих циклах суб'єктів господарювання випуск якісного, конкурентноздатного продукту практично неможливий. Саме таке явище спонукає сучасних суб'єктів господарювання до проведення лізингових операцій.

Варто зазначити в Україні до цього часу склалися основні передумови розвитку лізингу: створено основи інфраструктури ринку лізингових послуг; сформовано первинну законодавчу базу, що регулює відносини суб'єктів лізингової діяльності; напрацьовано методичні основи з побудови взаємовідносин лізингодавця і лізингодержувача. Проте сформовані елементи не забезпечують активного й ефективного використання лізингу як інструменту відтворення засобів праці в підприємницькому середовищі. Особливо це простежується на рівні тлумачення змістовності дефініції «лізинг». На даний час існують варіанти розкриття змістовності даного поняття з позиції законодавчого регулятора, наукового підходу вчених та фахівців практиків, що підтверджує актуальність, сучасність та необхідність більш поглибленого вивчення поставленої проблеми.

Питання лізингу, лізингових правовідносин, ефективності та доцільності їх проведення актуалізується багатьма науковцями, проте з позиції власного предмету дослідження. Проте справедливо буде відзначити, що значний внесок у розробку теоретичних основ і методологічних підходів до вирішення проблем лізингових операцій зробили провідні вітчизняні вчені-економісти: Г. І. Купалова та Ю. С. Гринчук [1], А. Г. Загородній та Н. Є. Селюченко [2], Р. Капроні, С. Кисіль, Н. Рєзанова [3], О. Є. Кузьмін, Л. І. Чернобай та І. Я. Кулиняк [4], С. М. Ілляшенко, В. Г. Герасимчук, Ю. А. Дайновський, С. М. Лукаш та Н. В. Куденко [5] та інші. Науковці вивчаючи різні аспекти лізингових операцій дещо обмежено визначали адаптаційні недоліки їх в реальному здійсненні підприємницької діяльності.

Останнім часом науковці поглиблюють інформаційну складову про лізинг в навчальних курсах з економіки підприємств. Серед них варто зазначити таких науковців як Л. Г. Мельника [6], Н. В. Романченко, Т. В. Кожемякіна та К. В. Пічик [7], О. М. Бандурка, Є. В. Ковальов, М. А. Садиков та О. С. Маковоз [8], Л. Г. Ліпич, Н. М. Буняк та Н. В. Геліч [9], Н. М. Яркіна [10] та інші. Науковці окреслюють ключові етапи проведення лізингових правовідносин, проте обмежують напрямки сутнісного змісту лізингових операцій в умовах регульованої ринкової економіки.

У всьому світі лізинг використовується для швидкого та ефективного оснащення підприємств новою технікою та технологіями. Поява терміну «лізинг» відноситься до останньої чверті XIX сторіччя, коли телефонна компанія «Белл»